

Citation:

J.C.G. Boot, Levensbericht G. Acker Stratingh, in:
Jaarboek, 1877, Amsterdam, pp. 1-4

LEVENSBERICHT

VAN

GOSEWINUS ACKER STRATINGH.

DOOR

J. C. G. BOOT,

Secretaris der Letterkundige Afdeeling.

Geruime tijd is voorbijgegaan, sedert deze afdeeling der Koninklijke Akademie van Wetenschappen, door het overlijden van den heer Acker Stratingh, een harer rustende leden heeft verloren. Het kan den schijn hebben, alsof zij de gewoonte om de nagedachtenis van hare afgestorvenen met een woord van hulde te vereeren, ten zijnen opzichte ontrouw is geworden. Dien schijn acht ik mij verplicht van haar af te weren. Daar geen der leden, die hem meer gekend hebben en zijne wetenschappelijke verdiensten beter kunnen beoordeelen, dan met mij het geval is, zich heeft aangeboden om een levensbericht van Stratingh te geven, neem ik die taak op mij, hoewel ik hem slechts eenmaal ontmoet heb en met zijne werken zeer onvolledig bekend ben. Meerendeels liggen zij buiten den kring mijner studiën, en ontbreken in de boekerij der Akademie. Mijn bericht zal dus kort zijn. Wie meer van hem verlangt te weten, dien verwijs ik tot de Levensschets, die zijn vriend Mr. H. O. Feith in de Levensberichten van de Maatschappij van Nederlandsche Letterkunde ten vorigen jare heeft geleverd. Daarbij is eene opgave van de titels zijner werken, verhandelingen en kleinere bijdragen gevoegd.

JAARBOEK 1877.

1

Gosewinus Acker Stratingh is 25 Maart 1804 in de buurt van Groningen geboren, is in die stad opgevoed, heeft hare hoogeschool bezocht, is daar in 1828 tot doctor in de geneeskunde bevorderd, en heeft daar bijna onafgebroken geleefd, de geneeskundige praktijk uitoefenend en in verschillende betrekkingen ten dienste zijner stadgenooten werkzaam. Hij is daar 22 October 1876 overleden.

De uren, die hij aan beroepsbezigheden kon ontwoekeren, besteedde hij liefst aan onderzoekingen op het gebied van geologie, geographie, taal- en oudheidkunde, en legde de vruchten dier onderzoekingen in talrijke geschriften neder, die zijne uitgebreide kennis, groote belezenheid en onafhankelijk oordeel bewijzen.

Ik noem als een voorbeeld de geschied-, aardrijks- en natuurkundige beschrijving van den Dollard, die hij met G. A. Venema van Winschoten bewerkt en in 1855 uitgegeven heeft. De eerste afdeeling van dat werk, waarin de voormalige staat en de geschiedenis van dien boezem der Eems uitvoerig beschreven is, is van zijne hand.

Zijn hoofdwerk is de Aloude Staat en Geschiedenis des vaderlands te Groningen, 1847—1852 in drie deelen door R. J. Schierbeek uitgegeven, geene omwerking van het gelijknamig werk van E. M. Engelberts, dat te Amsterdam van 1784—1799 in vier deelen het licht zag, maar een geheel nieuw en oorspronkelijk werk. In het eerste deel worden de bodem en de wateren van Nederland behandeld, in de twee volgende stukken, die ieder afzonderlijk in omvang het eerste deel overschrijden, worden de bewoners van de vroegste tijden tot in de middeleeuwen gemonsterd. Het Koninklijk Nederlandsch Instituut gaf een zeer gunstig verslag van het eerste deel, dat door de Regeering aan zijne beoordeeling toevertrouwd, en in handen eener Commissie uit de twee eerste klassen gesteld was. Zij oordeelden dat het „verdient beschouwd te worden als een met vlijt en oordeel bewerkte verzameling van belangrijke historische feiten, en als een voortreffelijke grondslag tot de beoefening der historische beschrijving van den bodem in Nederland”. (Zie

Jaarboek, 1849, bl. 116). Het vervolg van het werk staat niet beneden dit eerste gedeelte. De schrijver beweegt zich op een zeer onzeker terrein, te midden van duisternis, die ook voor het best gewapend oog ondoorzichtbaar is, en het kan dus niet anders, of vele punten, b. v. de Germaansche afkomst der Celten, de oorsprong der Hunebedden, de woonplaats van de volksstammen, die in de vroegste tijden ons vaderland bewoond hebben, de loop van enkele rivieren, blijven ook na zijne beschouwingen min of meer onzeker; maar het moet erkend worden en is door bevoegde beoordeelaars verklaard, dat de schrijver zijn onderwerp ernstig behandeld en de kennis der oudste geschiedenis van Nederland's bodem, wateren en bewoners eene schrede verder gebracht heeft.

Stratingh vermoedde dat hij zijne benoeming tot Matheseos Magister et Philosophiae naturalis Doctor bij de Groninger Hoogeschool in 1850 vooral aan dat werk te danken had. Ik kan verzekeren, dat deze afdeeling der Akademie van Wetenschappen vooral daarom heeft besloten hem onder hare leden op te nemen, en herinner mij heel goed, dat Bakhuizen van den Brink bij de aanbeveling der candidatuur van Acker Stratingh met groote ingenomenheid over de Aloude staat heeft gesproken.

Onze keus werd door Z. M. bekrachtigd en in de vergadering van 10 Juni 1861 nam Stratingh met de heeren S. Vissering en L. A. te Winkel zitting in deze zaal, die hij daarna niet weder betreden heeft. Zijn reeds gevorderde leeftijd, de verre afstand zijner woonplaats van de hoofdstad, en drukke bezigheden waren zoovele verhinderingen voor eene herhaalde komst. Die redenen mogen hem van plichtverzuim vrijpleiten, of althans als verzachtende omstandigheden gelden. Hij toonde evenwel prijs te stellen op zijn lidmaatschap en niet, zooals wel gebeurt, deelneming aan de werkzaamheid der afdeeling te willen ontwijken, door de aanbidding eener bijdrage, die in het negende deel der Verslagen en Mededeelingen bl. 49—90 is opgenomen. Het opschrift is *Marken in Friesland*, de inhoud betreft een punt

van onze oude geschiedenis, dat in de Aloude Staat ter sprake gebracht, maar meer ter loops behandeld was. De vrij algemeen heerschende meening dat marken of gemeene gronden alleen in die streken van ons land gevonden werden, die door Saksers bewoond zijn geweest, wordt daarin wedersproken. De schrijver put uit de oude Friesche wetten en andere documenten de bewijzen, dat gemeenschappelijk bezit en gemeenschappelijk gebruik van land van de oudste tijden af in Friesland, Groningen, Oostfriesland, ook in Holland heeft bestaan, en voert Caesar en Tacitus aan om met hun getuigenis te staven dat marken onder verschillende benamingen eene algemeene maatschappelijke inrichting der Germaansche volken geweest zijn.

De schrijver wenschte het oordeel zijner medeleden over zijn betoog te vernemen. Aan dien wensch is, voorzooverre mij bekend is, niet voldaan, omdat het stuk hier niet is voorgelezen en er dus voor gedachtenwisseling geene gelegenheid was. Mogelijk is dit stilzwijgen de oorzaak geweest, dat hij na 1865 geene andere oudheid- en geschiedkundige bijdragen aan de Akademie heeft afgestaan.

Aan lust tot werken ontbrak het hem anders ook in latere jaren niet. Dit getuigen de Bijdragen tot de geschiedenis en oudheidkunde, inzonderheid van de provincie Groningen, die hij met de heeren H. O. Feith en W. B. S. Boeles van 1864 tot 1875 heeft uitgegeven. In de tien deelen van die verzameling worden meer dan vijftig grootere en kleinere mededeelingen van den ijverigen navorscher gevonden. Meest allen hebben betrekking op het gewest en de stad, waar zijn wieg heeft gestaan en waar zijn graf is te vinden. Te recht zou hij dus de woorden van Cicero: *Patria propitia sit; habet a nobis, etiamsi non plus quam debitum est, plus certe quam postulatum est* (ad Att. II, 9), op zich hebben kunnen toepassen. Hoe weinigen is het vergund met eene zoodanige lofspraak van het tooneel der wereld af te treden.